

Лаодикия — Екінші нөмір

Протестанттық мүйіз

Jeff Pippenger

2023-08-27

Аян кітабында мөрі ашылып жатқан хабарды түсіну үшін Протестанттық Реформацияның түп-тамырын, дамуын және маңызын тану аса қажет. Сол Реформация тарихының ішіндегі үш негізгі арна Киелі кітапқа, Киелі кітапты зерттеуде қолданылуға тиісті дұрыс әдіснамаға, сондай-ақ сол тарих бойында таңдалған хабаршылардың сол тарихтың межелік белгілері екендігіне қатысты. Әдеттегідей, шайтан бірнеше жалған нұсқалар арқылы King James Bible-ды жасыруға тырысты; ол сондай-ақ Киелі кітапты түсінудің дұрыс әдіснамасын бірнеше жалған түрлермен бүркемелеуге ұмтылды; әрі сол тарих барысында тұрғызылған дұрыс хабаршыларды да (межелік белгілерді) жасыруға тырысты.

«Бірақ Шайтан бос отырған жоқ. Ол енді әрбір өзге реформаторлық қозғалыста істеуге тырысқанын істемек болды: халықты алдап, жойып жіберу үшін, шынайы істің орнына жалғанын тықпалап ұсынды. Христиан қауымының алғашқы ғасырында жалған мәсіхтер болғаны сияқты, он алтыншы ғасырда да жалған пайғамбарлар бой көтерді». Ұлы күрес, 186.

1840 жылдан 1844 жылға дейінгі миллериттер тарихында протестантизм жамылғысы (АҚШ болып табылатын жердегі аңның екі мүйізінің бірі) Миллерит адвентизміне өтіп, ол протестанттық мүйізге айналды. Сол уақытта бұған дейін өздерін протестантпыз деп жариялаған шіркеулер жолдан тайған протестантизмге айналды, немесе миллериттер оларды қалай атаған болса, «Римнің қыздары» болды. Протестанттар 1843 жылы бірінші періштенің хабарын қабылдамай тастаған кезде, олар құлады, ал миллериттер протестантизм жамылғысын әрі қарай алып жүрді. Миллериттер тарихы Құдайдың Өзінің «шөлдегі шіркеуін» Құдай Сөзін толық түсінуге дейін жеткізу жолындағы ісінің шарықтау шегі болды.

Тексеруші соттың ашылуы Құдай заңының, әсіресе сенбі күнінің, сынағын алып келді. Үшінші періштенің хабарын жариялау Қараңғы ғасырлар бойы папалық дәстүрлер мен әдет-ғұрыптардың астында көміліп қалған Құдай заңын берік ұстанған шіркеуді талап етті. Мәсіх протестанттарды 1840 жылдан 1844 жылға дейінгі тарихқа алып келіп, Ілиястың сынағын ұсынды; соның бейнесі Уильям Миллерде көрінді, ал протестанттар Миллердің хабарын қабылдамай тастағанда, олар Римге қайта оралды. Миллер арқылы жеткізілген бірінші періштенің хабарының сынағы Кармил тауындағы Ілияс арқылы бейнеленді.

Сонда Ілияс бүкіл халыққа жақындап келіп: «Екі пікірдің арасында қашанға дейін теңселіп жүресіңдер? Егер Жаратқан Ие Құдай болса, Оған еріңдер; ал егер Бағал болса, соған еріңдер»,— деді. Бірақ халық оған бір ауыз сөз де жауап бермеді. Патшалықтар 3-жазба 18:21.

1840 жылы Миллер мен бірінші періште бейнелеген Ілиястың хабарымен бетпе-бет келген кезде, протестанттар Бағалды таңдады!

Протестанттық Реформация — Тиатира қауымымен бейнеленген тарих кезеңінде берілуге уәде етілген «таң жұлдызынан» бастау алған Киелі кітап ақиқаттарының мөрінің ашылуы болды. Киелі кітапқа қарсы тікелей шабуыл бұдан бірнеше ғасыр бұрын басталған және бұл, әсіресе вальденстер тарихы арқылы, «Ұлы күрес» еңбегінде айқын көрсетілген. 1930 жылы Бенджамин Уилкерсон Our Authorized Bible Vindicated атты кітапты жариялады. Бұл кітап King James Bible-ды аудару үшін ақырында пайдаланылған қасиетті түпнұсқа мәтіндерге қарсы жүргізілген соғысты және католиктер, жолдан тайған протестантизм мен Лаодикиялық адвентистер насихаттап келген әрі әлі де насихаттап жүрген әртүрлі шайтандық жалған мәтіндерді құжаттайды. Бұл соғыс вальденстер тарихынан әлдеқайда бұрын басталған, бірақ олар 1611 жылғы King James Bible-ға ақырында аударылған дұрыс қолжазбалардың маңыздылығына куәлік ету үшін өз өмірлерін қиғандардың жол межесі мен символы болып табылады.

1611 жылы King James Інжілінің жарық көруі өте нақты аударма үдерісі арқылы жүзеге асты. Інжілді аудару және жариялау үдерісі өндірістің жеті сатысы арқылы орындалды. Оны жүзеге асыруға да жеті жыл кетті, ал жеті киелі кітаптық жыл екі мың бес жүз жиырма күнге тең. Бұл, әрине, Даниял тоғызыншы тараудағы пайғамбарлықтың орындалуында Иса көптермен өсиетті бекіткен пайғамбарлық күндердің дәл сол саны. Сол қасиетті аптаның қақ ортасында Мәсіх айқышқа шегеленді, ал, әрине, айқышқа шегеленген Мәсіх — Інжілдің өзегі. Құдайдың пәк Сөзін жарыққа шығару үшін болған сол жеті саты мынадай еді.

- Біріншіден: Жекелеген тұлғалардың бастапқы аудармасы: Шамамен 50 аудармашы алты комитетке бөлінді, олардың әрқайсысы Киелі кітаптың әртүрлі бөлімдеріне жауапты болды. Бұл адамдар түпнұсқа тілдерден (иврит, арамей және грек тілдерінен) ағылшын тіліне аудару ісімен айналысты.
- Екіншіден: Комитеттік қарау: Әрбір комитет бір бөлімнің аудармасын аяқтағаннан кейін, сол жұмысты комитет мүшелерінің өздері қарап шықты. Бұл ұжымдық үлес қосуға және қателерді түзетуге мүмкіндік берді.
- Үшіншіден: Жалпы комитеттің қарауы: Жекелеген комитеттердің аудармалары бұдан кейін Жалпы комитет деп аталған ғалымдардың неғұрлым үлкен тобына ұсынылды. Бұл комитет алты аударма комитетінің әрқайсысынан келген өкілдерден тұрды. Олар бүкіл еңбекті қарап шығып, әртүрлі комитеттердің аудармаларын салыстырып, өзара үйлестірді.
- Төртіншіден: Қосымша қарау және қайта түзету: Бас комитеттің қайта қаралған нұсқасы одан әрі қарау мен жетілдіру үшін жекелеген комитеттерге қайта жіберілді. Бұл қайталамалы үдеріс аударманың бірізді әрі дәл болуын қамтамасыз етуге көмектесті.
- Бесіншіден: Қорытынды тексеру және бекіту: Жекелеген комитеттер өз түзетулерін аяқтағаннан кейін, соңғы жоба түпкілікті тексеру мен бекіту үшін Бас комитетке ұсынылды.

- Алтыншы: Патшалық мақұлдау және жариялау: мақұлданған аударма содан кейін өзінің мақұлдауын алуы үшін Король Джеймс І-ге ұсынылды.
- Жетіншіден: ол өзінің патшалық мақұлдауын бергеннен кейін, бұл аударма 1611 жылы Киелі кітаптың King James Version (Authorized Version) ретінде жарияланды.

Жаратқан Иенің сөздері — таза сөздер; жердегі көрікте балқытылып, жеті рет тазартылған күміс тәрізді. Уа, Жаратқан Ие, Сен оларды сақтайсың, Сен оларды осы ұрпақтан мәңгі қорғайсың. Забур 12:6, 7.

Шайтанның Құдай Сөзіне қарсы, сондай-ақ сол өрістеп ашылған тарихтың әртүрлі хабаршылары және Оның Сөзін дұрыс бөлу үшін қолданылуға тиісті дұрыс әдістеме арқылы бейнеленген межелік белгілерге қарсы жүргізген соғысында, 1611 жылғы King James Bible — Забур жырының он екінші жырында нақты айқындалған межелік белгі. Бүлінген католик қолжазбалары арқылы жасалған әртүрлі жалған Киелі кітаптардың ешбірі Забур жырының он екінші жырының талаптарына сай келмейді. Жеті сатыдан өткен тазарту үдерісі мен екі мың бес жүз жиырма күндік кезең King James Bible-дың Құдайдың «таза сөздері» екенін айқындайды. Құдай King James Bible-ды Өзінің таза Сөзі ретінде мәңгі сақтауға уәде береді, сондықтан Ол протестанттық реформаторлар, соның ішінде William Miller, қолданған «историцизм» әдістемесін де қолдайтынына уәде береді.

Он төртінші ғасырда «Ұлы күрес» кітабында «Реформацияның таң жұлдызы» деп сипатталатын Джон Уиклифті Құдай Киелі кітапты тіпті қарапайым адамның өзі де түсінетін тілге аудару үшін пайдаланды. Ол — Протестанттық Реформацияның басталу межесін айқындайтын хабаршы.

«Ар-ождан мен ақыл-ойды азат етіп, Римнің салтанат күймесіне соншама ұзақ уақыттан бері таңулы болып келген халықтарды бостандыққа шығаруға тиіс болған Уиклиф бастаған ұлы қозғалыс өзінің бастауын Киелі кітаптан алды. Мұнда он төртінші ғасырдан бері өмір суындай замандар бойы ағып келе жатқан игілік ағынының қайнар көзі болды. Уиклиф Қасиетті Жазбаларды Құдай еркінің шабытпен берілген аяны, сенім мен өмір салты үшін жеткілікті ереже ретінде шүбәсіз сеніммен қабылдады. Ол Рим шіркеуін құдайлық, қателеспейтін бедел деп тануға және мың жыл бойы орныққан ілімдер мен дәстүрлерді еш күмәнсіз қастерлеумен қабылдауға тәрбиеленген еді; бірақ ол мұның бәрінен теріс бұрылып, Құдайдың қасиетті сөзіне құлақ асты. Ол халықты мойындауға шақырған бедел осы еді. Рим папасы арқылы сөйлейтін шіркеудің орнына, ол жалғыз шынайы бедел — Өз сөзі арқылы сөйлейтін Құдайдың үні деп жариялады. Сондай-ақ ол Киелі кітаптың Құдай еркінің кемел аяны екенін ғана емес, Қасиетті Рух оның жалғыз түсіндірушісі екенін де, әрі әрбір адам оның ілімдерін зерттеу арқылы өз міндетін өзі танып-білуге тиіс екенін де үйретті. Осылайша ол адамдардың ойын папа мен Рим шіркеуінен Құдай сөзіне бұрды.»

«Уиклиф Реформаторлардың ең ұлыларының бірі болды. Ақыл-ойының кеңдігі, ойының айқындығы, шындықты берік ұстанудағы табандылығы және оны қорғаудағы батылдығы жағынан одан кейін келгендердің аз ғана бөлігімен теңесе алды. Өмірінің тазалығы, оқуда да, еңбекте де талмайтын ыждаһаттылығы, сатылмас адалдығы,

сондай-ақ қызметінде Мәсіхке тән сүйіспеншілігі мен адалдығы Реформаторлардың алғашқысының айрықша белгілері болды. Мұның бәрі оның өзі шыққан дәуірдің зияткерлік қараңғылығы мен моральдық азғындығына қарамастан осылай болды.»

«Уиклифтің мінез-құлқы Қасиетті Жазбалардың тәрбиелеуші әрі өзгертуші күшінің айғағы болып табылады. Оны қандай еткен болса, сол еткен — Киелі кітап. Аянның ұлы ақиқаттарын ұғынуға деген талпыныс адамның барлық қабілеттеріне сергектік пен қуат дарытады. Ол ой-сананы кеңейтеді, қабылдауды ұштайды және пайымды кемеліне келтіреді. Киелі кітапты зерттеу әрбір ойды, сезімді және ұмтылысты ешбір басқа зерттеу бере алмайтындай асқақтатады. Ол мақсаттың беріктігін, сабырлылықты, батылдықты және төзімділікті береді; мінезді тазартады және жанды киелі етеді. Киелі Жазбаларды шынайы ықыласпен әрі қастерлей зерттеу, зерттеушінің ойын Тәңірлік шексіз ақылмен тікелей жанастыра отырып, адамзат философиясы ұсына алатын ең үздік тәлімнен де артық, дүниеге ақыл-ойы неғұрлым қуатты әрі белсенді, сондай-ақ қағидалары неғұрлым асыл адамдарды берер еді. Забур жыршысы: “Сенің сөздеріңнің ашылуы нұр береді; қарапайымдарға түсінік береді”,— дейді. Забур 119:130». Ұлы күрес, 93, 94.

«Ұлы күресте» Джон Уиклиф туралы куәліктен кейін Уайт ханым адал реформаторлардың (жол белгілерінің) тізімін береді, ол ақырында реформатор Джон Ноксқа дейін жетеді. Ол Шотландия ханшайымы Мэри Джон Ноксқа қойған маңызды бір сұрақты атап көрсетеді.

«Джон Нокс шіркеудің дәстүрлері мен мистицизмінен теріс бұрылып, Құдай Сөзінің ақиқаттарымен нәр алуға бет бұрған еді, ал Уишарттың тәлімі оның Рим қауымдастығынан бас тартып, қудаланған реформаторларға қосылу жөніндегі шешімін нығайта түсті....»

«Шотландияның ханшайымымен бетпе-бет келгенде, оның алдында протестанттар жетекшілерінің талайының жігері қайтқан болса да, Джон Нокс ақиқат үшін тайсалмай куәлік етті. Оны еркелету де өз жағына тарта алмады; қорқытулардың алдында да ол именген жоқ. Ханшайым оны дінбұзарлықпен айыптады. Оның айтуынша, ол халықты мемлекет тыйым салған дінді қабылдауға үйретіп, сол арқылы қол астындағыларға өз билеушілеріне мойынсұнуды бұйыратын Құдай өсиетін бұзған. Нокс нық жауап берді:— “Шынайы дін өз бастауын да, өз билігін де әміршілерден емес, тек мәңгілік Құдайдан алады; сондықтан қол астындағылар да өз дінін әміршілерінің талғамына қарай қалыптастыруға міндетті емес. Өйткені әміршілер, өзге жұрттың бәрінен гөрі, Құдайдың шынайы дінін көбіне ең аз білетіндер болып шығады. Егер Ыбырайымның бүкіл ұрпағы, олар ұзақ уақыт бойы қол астында болған перғауынның дінінде болғанда, айтыңызшы, ханым, дүниеде қандай дін болар еді? Ал егер елшілер дәуірінде жұрттың бәрі Рим императорларының дінінде болғанда, айтыңызшы, ханым, қазір жер бетінде қандай дін болар еді? ... Ендеше, ханым, сіз мынаны аңғара аласыз: қол астындағылар өз әміршілеріне құрмет көрсетуге бұйырылғанымен, олардың дінін ұстануға міндетті емес.”»

Мәриям былай деді: «Сен Киелі жазбаны бір түрде түсіндіресің, ал олар [римшіл ұстаздар] оны басқа түрде түсіндіреді; мен кімге сенуім керек, әрі төреші кім болады?»

«“Сендер Оның Сөзінде айқын сөйлейтін Құдайға сенулерің керек”, — деп жауап берді реформатор; — “ал Сөз сендерге үйрететіннен әрі сендер мынаның да, ананың да ешқайсысына сенбеңдер. Құдай Сөзі өзінен-өзі айқын, ал егер қандай да бір жерде көмескілік болса, онда ешқашан Өзіне-Өзі қайшы келмейтін Киелі Рух соны басқа жерлерде анағұрлым анық түсіндіреді, сондықтан қасарыса надан болып қалатындардан өзге ешкімде ешқандай күмән қалмайды”. Міне, осындай ақиқаттарды өмірін қатерге тіге отырып, қорықпас реформатор патшалық құлағына жеткізді. Дәл сол тайсалмас батылдықпен ол өз мақсатына берік болып, Шотландия папалықтан азат болғанға дейін Жаратқан Иеге мінажат етіп, Оның шайқастарын жүргізді». Ұлы тартыс, 250, 251.

Реформатор мен патшайымның арасындағы өзара әрекет реформация тарихындағы үшінші желіні айқындайды; бұл желі Шайтанның Киелі кітапты, реформаторларды және Киелі кітапты зерттеу әдіснамасын қолдан жасауға ұмтылысын танытады. Жоханның Патшайымға берген жауабы: дұрыс әдіснама — «историцизм»; оның негізі — Киелі Рухтың бір пайғамбарлық тарих желісін басқа бір пайғамбарлық тарих желісі арқылы түсіндіруі.

Жарық қараңғылықта ашылды. Уиклиф пен алғашқы реформаторлардан бастап Миллериттер тарихының өн бойына дейін бәрі де Киелі кітапты зерттеудің «тарихилық» деп аталған әдісін қолданды. Киелі кітапты зерттеудің библиялық әдісінің тарихы көбіне назардан тыс қалады, бірақ егер біреу Миллер қабылдаған, ал содан кейін Future for America ұстанған пайғамбарлықты түсіндіру қағидаларының маңызын шын мәнінде көргісі келсе, оны тану аса қажет.

Уайт әпке Құдайдың белгілі бір атпен аталған халқы ретінде тек екі қауымды ғана айқындайды. Олар — ежелгі Израил және Жетінші күн адвентистері шіркеуі.

«Неліктен біз Құдай халқы деп аталатынымыздың себептері қайта-қайта айтылуға тиіс. Заңды қайталау 4:1–13» Manuscript Releases, 8-том, 426.

«Елшілердің шіркеуі», папалық қараңғылық кезеңіндегі шөлдегі шіркеу ешқашан Құдайдың аталған халқы деп аталмаған, өйткені бұл атау (мағынасы — аталу) Құдай заңының аманат сақтаушылары болу жауапкершілігі жүктелген шіркеуді білдіреді, ал Адвентизммен бірге олар сондай-ақ Құдайдың пайғамбарлық шындықтарының да аманат сақтаушылары болуға тиіс еді.

«Құдай көне Израилді қалай шақырса, осы заманда Өз қауымын да жер бетінде нұр болып тұруға солай шақырды. Ақиқаттың құдіретті айырымен, бірінші, екінші және үшінші періштелердің хабарлары арқылы, Ол оларды шіркеулерден де, дүниеден де бөліп шығарып, Өзіне қасиетті жақындыққа әкелді. Ол оларды Өз заңының аманат сақтаушылары етті және осы уақытқа арналған ұлы пайғамбарлық ақиқаттарды оларға сеніп тапсырды. Көне Израилге тапсырылған қасиетті сөздер сияқты, бұлар да дүниеге жеткізілуге тиіс қасиетті аманат болып табылады. Аян 14-тараудағы үш періште Құдай хабарларының нұрын қабылдайтын және жердің ұзын-ырғасы мен ен-байтағында ескертуді жариялау үшін Оның өкілдері ретінде алға шығатын халықты бейнелейді». Testimonies, volume 5, 455.

Уильям Миллер Құдайдың пайғамбарлық ақиқаттарын ашуға таңдалған хабаршыны білдірді, ал сол ақиқаттар 1844 жылы бір халықты Ең Қасиетті Орынның ашық есігіне алып келген кезде, Құдай содан кейін Құдай заңын ашты. Уиклиф Киелі кітапты ашуда және Протестанттық Реформацияның бастауын тудыруда бір межелік белгі болып табылады, бірақ ол сондай-ақ “пайғамбарлықтың ұлы ақиқаттарын” орнықтырудағы Құдай ісінің де бір межелік белгісі болып табылады. Джон Уиклиф папалықтың мың екі жүз алпыс жылдық билігі тарихында анықталған таңғы жұлдыз болды. Оның еңбегі он төртінші ғасырда басталды, содан кейін он жетінші ғасырда сол пайғамбарлық желінің тағы бір межелік белгісі 1611 жылғы King James Bible басылымының жарық көруі болды. Сол желіде біз ақыр соңында Миллердің пайғамбарлықты түсіндіру ережелерінің межелік белгісіне жетеміз. Миллер сол ақиқат желісіндегі бір межелік белгі, оның ережелері де солай. Оның ережелері Adventism соңындағы межелік белгіге куәлік береді, ол Prophetic Keys басылымымен бейнеленген.

Егер біз Миллердің қағидалары Киелі кітаптың түпнұсқа әрі дұрыс мәтіндерін сақтап қалу ісін, сондай-ақ Киелі кітаптың шынайы түсінігінің ашылу ісін бейнелейтін пайғамбарлық тарих желісіндегі бір межетас болғанын, әрі бұл іс реформаторлардың «тарихшылдық» деп аталатын киелі зерттеу әдіснамасын түсініп, қолдануға жетектелуін талап еткенін түсінбесек, онда Адвентизмнің соңында үшінші періштенің нұрын ұсыну және сақтау ісімен байланысты пайғамбарлық ақиқаттарды тану үшін қажетті мәліметтен айырылып қаламыз. Осы себептен сол тарих желісіне қысқаша шолу жасау маңызды.

«Протестант» сөзінің жалғыз шынайы анықтамасы — Римге қарсы наразылық білдіру. Егер қауым Римге қарсы наразылық білдіруін тоқтатса, ол енді протестант емес, сонда ол Римнің қызына айналады; дәл солай бірінші періштенің хабарын қабылдамаған протестанттар да айналды. Католик шіркеуінен шыққан протестанттардың «ұранына» айналған басты түсінік: «Киелі кітап және тек қана Киелі кітап» болды. Алайда тарих Киелі кітаптың дұрыс бөлініп түсіндірілуі қажет болғанын айғақтайды.

Өзіңді Құдай алдында мақұлданған, ұялатын ештеңесі жоқ, ақиқат сөзін дұрыс меңгеріп үйрететін қызметкер ретінде көрсетуге тырыс. Ал қасиетсіз, бос сөздерден аулақ бол; өйткені олар барған сайын құдайсыздықты күшейте түседі. 2 Тимотеге 2:15, 16.

Протестанттар ақиқат сөзін дұрыс ажыратуға ұмтылған кезде қолдануға жетектелген Киелі кітапты зерттеу әдісі — «тарихшылдық». Бұл әдіс Шайтанның шабуыл жасауына арналған айқын да елеулі нысана болды, және ол шынында да шабуыл жасады.

«Біз христиандықтың нені құрайтынын, ақиқаттың не екенін, өзіміз қабылдап алған сенімнің не екенін, сондай-ақ Киелі кітаптың ережелері қандай екенін — бізге ең жоғары биліктен берілген ережелерді — өзіміз үшін білуге тиіспіз.» The 1888 Materials, 403.

Реформаторлардан бастап Уильям Миллерге дейін, әрі оны қоса алғанда, қолданылған Киелі кітаптық методологияны ірітудің басталуы нақ XV ғасырда Франсиско Рибера (1537–1591) есімді иезуит ғалымынан басталғаны ретінде нақты көрсетіледі; ол футуристік түсіндіруді

кеңінен таратқан тұлға деп есептеледі. Ол Аян кітабына пайғамбарлықтарды тарихи мәнәтіннен алшақтататын болашаққа бағдарланған түсіндіруді ұсынған түсіндірме жазды. Рибера бұл методологияны историцизм методологиясы әрдайым әкеліп отырған шындыққа қарсы тұру мақсатымен ойлап тапты. Ол шындық — Рим папасының Киелі кітап пайғамбарлығындағы антихрист екендігі.

Он жетінші және он сегізінші ғасырларда протестантизмнің Рибераның жалған әдіснамасын шайтандық әрі негізсіз деп танығаны құжаттармен дәлелденеді. Сол тарихи кезеңдегі протестанттар иезуит ғалымының «қасиетсіз және бос сөздеріне» қарсы кітаптар мен трактаттар жазды. Бірақ 1909 жылы Троя аты — Scofield Reference Bible — жарық көрді, ал Киелі кітаптың төменгі ескертпелеріне енгізілген сілтемелер Рибераның және Мануэль Лакунза (1731–1801) есімді тағы бір иезуиттің ілімдеріне негізделді. Лакунза Juan Josafat Ben-Ezra деген бүркеншік атпен жазып, *The Coming of the Messiah in Glory and Majesty* атты кітапты жариялады. Өзінен бұрынғы Рибера сияқты, бұл кітап та Аян кітабындағы пайғамбарлықтардың орындалуына қарсы бағытталған тікелей шабуыл болды.

Шайтан өзіне аласапыранмен бұлдыратуы қажет хабардың Аян кітабынан келетін соңғы ескерту хабары екенін білді. Екі иезуит діни қызметкерінің қорлаушы әрі бос сөздерін Scofield Reference Bible ішіндегі сілтемелерге енгізу арқылы Шайтан жолдан тайған протестанттарды иезуиттік әдіснамаларды қабылдауға жетелеп, сол арқылы оларды ақиқатқа соқыр етті. Шайтан мұны Киелі кітап пайғамбарлығындағы антихристтің кім екенін айқын анықтау мүмкіндігін жоятын бірнеше католиктік пайғамбарлық үлгілерді енгізу арқылы жүзеге асырды. Бұл Шайтан үшін қиын алдау болған жоқ, өйткені протестанттар 1843 жылы Миллердің хабарын қабылдамай, Рим шіркеуіне әлдеқашан қайта оралған еді.

Жылдар бойы Мәсіх айқышқа шегеленгеннен кейінгі алғашқы бірнеше ғасырда басталған Шайтанның Киелі кітапқа жасаған шабуылын құжаттайтын бірнеше кітаптар мен мақалалар жарық көрді. Бұл шабуыл жалған қолжазбалар енгізіліп, солардың негізінде жалған Киелі кітаптар шығарылатын деңгейге дейін жетті. Шайтан сондай-ақ Құдай сөзін өз өмірінде де, тіпті сол Реформаторлар қайтыс болғаннан кейін де қорғап тұру үшін көтерілген реформаторларға шабуыл жасады.

Қазіргі Жетінші күн адвентистерінің тарихшылары мен теологтарының Уильям Миллер тақырыбына қалай қарайтынын бір сәт ойлап көріңіз. Олар оның сүйектерін қазып алып, Миссисипи өзеніне лақтырып жібергендей әсер қалдырады.

«Уильям Миллер Шайтанның патшалығын шайқалтып жатты, сондықтан ежелгі жау бұл хабардың ықпалын тек тойтаруға ғана емес, сондай-ақ хабаршының өзін де құртуға ұмтылды. Әкей Миллер Киелі Жазба ақиқатын тыңдаушыларының жүректеріне іс жүзінде қолдана отырып жеткізген кезде, Мәсіх пен Оның елшілеріне қарсы яһудилердің ашуы қалай тұтанса, сол сияқты, өзін мәсіхші деп санайтындардың да оған қарсы қаһары лап етті. Шіркеу мүшелері төменгі топтарды айдап салды, әрі бірнеше рет жаулары оның жиналыс орнынан шыққан кезінде жанын қиюды жоспарлады. Бірақ қасиетті періштелер халықтың арасында болды, және солардың бірі адам бейнесінде Жаратқан Иенің осы қызметшісінің қолтығынан ұстап, оны қаһарлы тобырдың

арасынан аман-есен алып шықты. Оның ісі әлі аяқталмаған еді, сондықтан Шайтан мен оның жендеттері өз мақсаттарының орындалмағанына налыды». Spirit of Prophecy, volume 4, 219.

Сол адвентизмнің дәл сол екі санатының (теологтар мен тарихшылардың) Миллердің қағидаларының жарамдылығын қалай кемітіп, жасырып келгеніне қараңдар; Уайт қарындас бізге шын мәнінде үш періштенің хабарларын жариялайтындардың бәрі сол қағидаларды қолданатынын мәлімдейді.

«Үшінші періштенің хабарын жариялаумен айналысып жүргендер Әке Миллер ұстанған сол бір жоспар бойынша Жазбаларды зерттеуде. Әке Миллер «Пайғамбарлықтарға көзқарастар және пайғамбарлық хронология» деп аталатын шағын кітапта Киелі кітапты зерттеу мен түсіндіруге қатысты мынадай қарапайым, бірақ парасатты әрі маңызды қағидаларды келтіреді:—»

«[Бірден беске дейінгі ережелер дәйексөз ретінде келтірілген.]»

«Жоғарыда айтылғандар — осы қағидалардың бір бөлігі; әрі Киелі кітапты зерттеуімізде бәрімізге де баяндалған принциптерге құлақ асқанымыз жөн». Review and Herald, 1884 жылғы 25 қараша.

Құдай Сөзінің дамуы мен орнығуына байланысты пайғамбарлық тарих желісінің үш тармағын қайта қарамайынша, Уильям Миллерді өз хабарының ұсынылуында Ілияспен бейнеленген хабаршы ретінде, сондай-ақ Миллердің әділдердің қайта тірілуінде тұрғызылатыны туралы уәде тұрғысынан Мұса ретінде, әрі егіншілігін тастап, Ілияс хабарына қызмет етуге даярлығы жағынан Еліше ретінде қолдайтын маңызды куәліктің мәнін көру мүмкін емес. Уайт ханым осы үш інжілдік қаһарманның бәрін Уильям Миллерді бейнелейді деп айқындайды; ал қазіргі адвентистік теологтар мен тарихшылар енді оған он сегізінші ғасырдағы жай ғана бір «байғұс фермер баласы» секілді қарайды.

Уильям Тиндейл осы пайғамбарлық тарих желісінде көтерілген көптеген реформаторлардың бірі болды. Егер мұны осылайша айтуға рұқсат етілсе, оның өзара қатынаста болған папаның елшілеріне қарсы айтылған «миссиялық мәлімдемесі» мынадай еді: «Мен соқаны айдайтын баланың Киелі Жазбаларды сендерден артық білуіне себеп боламын». Уильям Миллер соқаны айдаған сол қожалық баласы еді және Тиндейлдің пайғамбарлығын орындады.

Осы уақытқа дейін біз ұсынғандарды қуаттау үшін келтірілуі мүмкін бүкіл тарих тұрғысынан бұл кіріспе едәуір ықшамдалды. Енді біз Миллерді бір жолбелгі әрі бір хабаршы ретінде қарастыруға қайта жетелеу үшін Альфа мен Омеганың кейбір айырым белгілерін қарастырамыз.

Даниял кітабы екі кітаптан тұратын бір кітаптың бастамасы болып табылады. Сол кітаптың соңы — Аян кітабы. Олар екі бөлек кітап болғанымен, бірге бір кітапты білдіреді.

Жылдар бұрын мен Жетінші күн адвентистері шіркеуінің Бас конференциясындағы Киелі кітапты зерттеу институтында қызмет еткен, көпке танымал бір Жетінші күн адвентист

теологімен жария түрде пікір алмасқан едім. Ол теолог менің Даниял кітабының он бірінші тарауының соңғы алты аятына қатысты түсінігімді, сондай-ақ Даниял кітабындағы «күнделікті» туралы түсінігімді түзетуге тырысты. Белгілі бір уақытқа созылған осы пікір алмасу барысында, өйткені ол өзі бір мақала жариялап, мен оған жауап бердім, содан кейін ол қайта жауап қайтарды, одан соң, әрине, мен де өз ойларымды білдірдім, осылай жалғаса берді. Сол пікір алмасуда ол маған Бас конференцияда өзі қызмет еткен комитетте Даниял кітабы бойынша маман деп саналатынын, ал оның бір әріптесі Аян кітабы бойынша тұрақты сарапшы деп есептелетінін айтты. Біздің пікір алмасуларымызда ол Аян кітабындағы мәселелерге тоқталғысы келмей, оларды өз әріптесіне сілтегісі келді. Ол талқылауды тек Даниял кітабы шеңберінде ғана ұстап қалғысы келді.

Уайт ханым Даниял мен Аяның бір кітап екендігін анық айтады. Сол деңгейде олар Киелі кітапты білдіреді, ал Киелі кітап — ескі және жаңа деп аталатын екі кітаптан құралған бір кітап. Уайт ханым сондай-ақ бір кітап ретінде тек ескі кітапты ғана мойындайтын яһуди қауымы туралы да, әрі ескі кітапты елемейтіндер туралы да пікір білдіреді, өйткені олар тек жаңа кітапты ғана түсінеді немесе тек соны ғана түсінуге бейіл. Оның шабыттанған куәлігі мынау: егер сен тек жаңаны ғана қабылдасаң, онда ескіні теріске шығарасың, және керісінше де солай. Бір теологтың өзін Даниялдың, бірақ Аяның емес, сарапшысымын деп мәлімдеуі — Ескі Өсиетті ғана қабылдайтын яһудилік түсінікті қайталау, ал біз бұл тар көзқарастың яһудилерді қайда алып барғанын білеміз. Мәселенің қай жағын ұстансаң да: ескіні қабылдап, жаңаны қабылдамау, немесе жаңаны қабылдап, ескіні қабылдамау — бүкіл куәлікті теріске шығару болып табылады.

«Құтқарушы шәкірттерінен осы нәрселерді түсінген-түсінбегендерін сұрады. Олар: “Иә, Ием”, — деп жауап берді. Сонда Ол оларға: “Сондықтан Көк Патшалығы үшін тәлім алған әрбір дін мұғалімі қазынасынан жаңа мен ескіні алып шығатын үй иесіне ұқсайды”, — деді». Осы астарлы әңгіменде Иса шәкірттерінің алдына, өздеріне Одан қабылдаған нұрды дүниеге жеткізу міндеті жүктелгендердің жауапкершілігін қойды. Ол кезде бар болған бүкіл Жазба Ескі Өсиет еді; бірақ ол тек ежелгілер үшін ғана жазылған жоқ, ол барлық дәуірлер үшін және барлық халықтар үшін жазылды. Иса Өз ілімінің ұстаздары пайғамбарлықта алдын ала айтылған Мәсіх ретінде Өзінің кім екенін айқындайтын және Оның дүниеге қатысты миссиясының мәнін ашатын нұрды табу үшін Ескі Өсиетті ыждағаттылықпен зерттегенін қалады. Ескі және Жаңа Өсиет бір-бірінен ажыратылмайды, өйткені екеуі де Мәсіхтің ілімдері. Тек Ескі Өсиетті ғана қабылдайтын яһудилердің ілімі құтқарылуға жеткізбейді, өйткені олар өмірі мен қызметі заң мен пайғамбарлықтардың орындалуы болған Құтқарушыны теріске шығарады. Ал Ескі Өсиетті теріске шығаратындардың ілімі де құтқарылуға жеткізбейді, өйткені ол Мәсіх туралы тікелей куәлік болып табылатынды қабылдамайды. Күмәншілдер Ескі Өсиетті жоққа шығарудан бастайды, ал содан кейін Жаңа Өсиеттің де шынайылығын теріске шығару үшін тағы бір ғана қадам қалады, сөйтіп екеуі де қабылданбайды.

“Яһудилердің христиан әлеміне, оларға өсиеттердің, соның ішінде сенбінің міндеттеуші заңының маңызын көрсетуде ықпалы аз, өйткені олар ақиқаттың ескі қазыналарын алға

шығарғанда, Исаның жеке тәлімдеріндегі жаңа қазыналарды шетке ысырып тастайды. Ал, керісінше, христиандардың яһудилерге Мәсіхтің тәлімдерін Құдай даналығының тілі ретінде қабылдануға ықпал ете алмауының ең күшті себебі мынада: олар Оның сөзінің қазыналарын алға шығарғанда, Мұсаның арқылы Құдай Ұлының бұрынғы тәлімдері болып табылатын Ескі Өсиеттің байлығына менсінбеушілікпен қарайды. Олар Синайдан жарияланған заңды да, Едем бағында белгіленген төртінші өсиеттің сенбісін де теріске шығарады. Бірақ Мәсіхтің тәлімдеріне еретін Ізгі хабар қызметшісі Ескі де, Жаңа Өсиетті де терең білуге ие болады, сонда ол оларды халыққа олардың шынайы нұрында, бір-бірінен ажырамас тұтас ретінде — бірінің екіншісіне тәуелді болып, оны айқындайтынын көрсете отырып — ұсына алады. Осылайша, Иса шәкірттерін үйреткеніндей, олар өз қазыналарынан ‘жаңа мен ескіні’ алып шығады.” Spirit of Prophecy, volume 2, 255.

Алдыңғы өсиеттің Лаодикеялық адвентистерге қатысты тағы бір қолданылуы бар. Киелі кітапқа тұтастай, Ескі де, Жаңа да Өсиеттерге сенетінін мойындап, сонымен бірге Пайғамбарлық Рухын қабылдамай тастау — бір ғана куәлікті қабылдау деген сол бір орға түсу болып табылады. Шындықты бекіту үшін екі куәгер қажет, сондықтан шындықты бір куәгермен бекіту мүмкін емес; ал егер кімде-кім мұны істеуге талпынса, олар екі куәгердің екеуін де теріске шығарады, өз сенімдерін «жартылай шындықтар» деп аталатын нәрсеге негіздейді.

Енді мен 2023 жылдың шілде айынан бері жарияланып келе жатқан бастапқы мақалалардың бірінде қойылған сұрақты қайтадан қайталаймын. Сұрақ мынау: «1863 жылдан бері Адвентизмнен қандай жаңа жарық шықты?» Жауап өте қарапайым: «Ешқайсысы.»

«Даниял мен Аян кітаптары — біртұтас. Бірі — пайғамбарлық, екіншісі — аян; бірі — мөрленген кітап, екіншісі — ашылған кітап. Жохан күн күркіреулерінің айтқан құпияларын естіді, бірақ оған оларды жазбау бұйырылды». Seventh-day Adventist Bible Commentary, volume 7, 971.

Сондықтан Альфа мен Омега Даниялдың біріншісі, ал Аяның соңғысы екенін білдіреді. Даниял Адвентизмнің бастауын, ал Аян оның соңын білдіреді.

«Аян — мөрленген кітап, бірақ ол сондай-ақ ашылған кітап. Онда жер тарихының соңғы күндерінде жүзеге асуға тиісті ғажайып оқиғалар жазылған. Бұл кітаптың ілімдері анық, мистикалық та, түсініксіз де емес. Онда Даниялдағы сияқты сол бір пайғамбарлық желі жалғастырылады. Құдай кейбір пайғамбарлықтарды қайталап берген, осылайша оларға маңыз берілуі керектігін көрсеткен. Ие елеулі мәні жоқ нәрселерді қайталамайды». Manuscript Releases, 9-том, 8-бет.

Адвентизмнің бастауында, адвентизмнің ең негізгі тірегі болып табылатын, 1798 жылы мөрі ашылған дәл сол аяттарда Иса Өзін «Палмони», яғни Ғажайып Санаушы ретінде таныстырды. Адвентизмнің соңында Иса Өзін «Альфа мен Омега», яғни ғажайып тіл иесі — Құдай Сөзі ретінде таныстырады. Осы себепті адвентизмнің басталуы мен бірінші періштенің хабары «уақытқа ілінген» болды. Адвентизмнің соңында үшінші періштенің хабары Оның Сөзіне ілінетін болады.

Адвентизмнің басталуы мен аяқталуы Киелі кітаптағы пайғамбарлықтың алтыншы патшалығының тарихы барысында орын алады; сондықтан олар Америка Құрама Штаттарының басталуы мен аяқталуы кезінде жүзеге асады. Америка Құрама Штаттарының пайғамбарлық тарихы — республикашылдық пен протестантизмнің екі мүйізінің тарихы. Сол тарихтың соңында бұл екі мүйіз тоқтыдан айдаһарға айналған болады. Республикашылдық демократияға айналады, ал протестантизм жолдан тайған протестантизмге айналады. Америка Құрама Штаттары үшін сынақ мерзімінің тостағаны өз ақырына таяй бастағанда, дәл қазір болып жатқандай, жолдан тайған республикашылдық пен жолдан тайған протестантизмнің екі мүйізі аңның бейнесін жасайды; осылайша шіркеу мен мемлекетті айдаһарша сөйлейтін бір мүйізге біріктіреді. Бірақ Құдай куәгерсіз қалмайды, өйткені Америка Құрама Штаттарын ақырына жеткізу үдерісінде Ол Америка Құрама Штаттарындағы аңның бейнесіне де, содан кейін бүкіл дүниеге қарсы тұратын аңның бейнесіне де қарсы куәлік ету үшін протестантизмнің шынайы мүйізін көтереді. Америка Құрама Штаттарының соңында протестанттық мүйіздің көтерілуі Америка Құрама Штаттарының басында протестанттық мүйіз көтерілген сол тарихи құрылымның аясында жүзеге асады. Бұрынғы келісім халқы шетке ысырылады, ал жаңа халық жаңа келісім халқы болады. Күн астында жаңа ештеңе жоқ.

Миллериттер тарихында түсінілген әрі ұсынылған уақытқа қатысты пайғамбарлықтарды Альфа мен Омеганы бағалау үшін қолданғанымызда, олардың екеуі бір екендігін көреміз. Уақытқа қатысты әрбір пайғамбарлық сол пайғамбарлық жарияланатын бір тарихтан басталады, ал сол тарих әрдайым пайғамбарлық орындалатын тарихтың бейнесі болып табылады.

Екі мың үш жүз жылдық пайғамбарлықтың тарихы б.з.д. 457 жылғы үшінші жарлықтан басталып, 1844 жылғы 22 қазандағы үшінші періштенің хабарына келіп аяқталды. Үшінші жарлықтың келуіне дейін, бірақ ол жетпестен бұрын, ғибадатхана мен Иерусалимді тұрғызу ісі жүзеге асырылды. Сол сияқты, үшінші періштенің келуіне дейінгі тарихта Миллерлік ғибадатхананың іргелі ақиқаттары орнықтырылды.

1798 жылы б.з.д. 723 жылы солтүстік он рудың бытыратылуымен басталған екі мың бес жүз жиырма жылдық пайғамбарлық орындалды. Сол пайғамбарлық тура мағынадағы ғибадатхананың және тура мағынадағы Иерусалимнің тура мағынадағы пұтқа табынушы Рим тарапынан тапталуын белгілейтін екі бір мың екі жүз алпыс жылдық кезеңді айқындады; содан кейін папалық Рим рухани қала мен рухани ғибадатхананы бір мың екі жүз алпыс жыл бойы таптады. Пайғамбарлық солтүстік патшалықтың жойылуымен және сол патшалық азаматтарының бытыратылуымен басталды. Пайғамбарлықтың дәл ортасы болып табылатын 538 жыл пұтқа табынушы Римнің, Киелі кітап пайғамбарлығындағы төртінші патшалықтың, Құдай халқына көрсеткен таптауын тоқтатуды белгілейді және Құдай қауымының Қараңғы ғасырлар шөл даласына бытыратылуын туындатады. 1798 жылғы сол уақыт пайғамбарлығының соңы Киелі кітап пайғамбарлығындағы бесінші патшалықтың аяқталуын білдіреді. Солтүстік он рудың, сондай-ақ шөл далаға қашқан мәсіхшілік қауымның бытыратылуы протестантизм мүйізіне айналуға

тағайындалғандардың жиналуын бейнелейді. Белгілер көбіне қарама-қарсылықтар арқылы бейнеленеді, және бытыратылу жиналуды бейнелей алады, дәл Ілиястың Жақия Шомылдырушыны бейнелейтіні сияқты. Сол бір пайғамбарлық қақтығыста Ілияс өлмейді, ал Жақия Шомылдырушы өледі.

Б. з. д. 677 жылы Яһуданың оңтүстік руы (Жазбаларда даңқты ел ретінде де аталады) екі мың бес жүз жиырма жылға бытыратылып, бұл мерзім 1844 жылғы 22 қазанда аяқталды. Бұл пайғамбарлық Даниял 8:13, 14-те Даниял «қосын» деп атайтын Құдай халқының тапталуын меңзеген еді.

Содан кейін мен бір әулиенің сөйлеп тұрғанын естідім; және басқа бір әулие сөйлеп тұрған әлгі белгілі әулиеге былай деді: «Күнделікті құрбандыққа және қаңыратып тастайтын күнәға қатысты аян қашанға дейін созылады, сөйтіп киелі орынды да, әскерді де аяқ асты етуге қашанға дейін жол беріледі?» Сонда ол маған: «Екі мың үш жүз күнге дейін; содан кейін киелі орын тазарады», — деді. Даниял 8:13, 14.

Б.з.б. 677 жылы басталған екі мың бес жүз жиырма жылдық пайғамбарлықпен бір мезгілде аяқталған екі мың үш жүз жылдық пайғамбарлық Даниял 8:13, 14-те көрсетілгендей киелі орынның тапталуын айқындап тұрды. Б.з.б. 677 жылғы Яһуданың бытыратылуы туралы пайғамбарлықтың алдында Набуходоносордың үш шабуылы болды, әрі сол пайғамбарлық 1844 жылғы 22 қазанда үшінші хабардың келуімен аяқталды.

Тиісінше 1798 және 1844 жылдары аяқталатын екі 2520 жылдық пайғамбарлық Миллериттік ғибадатхананың іргетасын қалау үшін кеткен қырық алты жылды айқындайды. Мұса ғибадатхананы салу жөніндегі нұсқауларды алу үшін қырық алты күн болды; Мәсіхтің заманындағы Ирод ғибадатханасын қайта жаңарту қырық алты жылға созылды, әрі ол Мәсіхтің шомылдыру рәсімінен өткен жылы аяқталды. Шомылдыру рәсімінен кейін Ол қырық күнге шөл далаға барды, ал қайтып келген соң, ғибадатхананы алғаш рет тазартты; сонда даукес яһудилер Оның мұндай нәрсені қандай билікпен істегенін білгісі келді.

Яһудилердің Құтқарылу мейрамы таяп қалған еді, сондықтан Иса Иерусалимге көтеріліп барды. Ол ғибадатханада өгіз, қой, көгершін сатып отырғандарды және ақша айырбастаушылардың отырғанын көрді. Сонда Ол жіңішке жіптерден қамшы жасап, олардың бәрін де, қойлар мен өгіздерді де ғибадатханадан қуып шықты; ақша айырбастаушылардың ақшаларын шашып төкті де, үстелдерін аударып тастады. Ал көгершін сатқандарға: «Мыналарды бұл жерден алып кетіңдер; Әкемнің үйін сауда үйіне айналдырмаңдар», — деді. Сонда Оның шәкірттері: «Сенің үйіңе деген қызғаныш Мені жалмап бітірді», — деп жазылғанын естеріне алды. Сонда яһудилер Оған жауап беріп: «Мұны істеп жатқаныңа бізге қандай белгі көрсетесің?» — деді. Иса оларға жауап беріп: «Осы ғибадатхананы қиратсаңдар, Мен оны үш күнде қайта тұрғызамын», — деді. Сонда яһудилер: «Бұл ғибадатхана қырық алты жыл бойы салынып жатыр, ал Сен оны үш күнде қайта тұрғызбақсың ба?» — деді. Бірақ Ол Өз денесінің ғибадатханасы туралы айтқан еді. Сондықтан Ол өлгендер арасынан қайта тірілгеннен кейін, шәкірттері Оның мұны оларға айтқанын естеріне алды; сөйтіп олар Жазбаға және Исаның айтқан сөзіне сенді. Жохан 2:13–22.

Миллериттік ғибадатхана алғашқы екі мың бес жүз жиырма жылдық пайғамбарлықтың аяқталуында, 1798 жылдан бастап, қырық алты жылдың ішінде тұрғызылды да, 1844 жылы екінші екі мың бес жүз жиырма жылдық пайғамбарлықтың орындалуымен, содан кейінгі қырық алты жылдан соң, аяқталды. Сол қырық алты жыл бірінші періштенің келуімен басталып, үшінші періштенің келуімен аяқталды, өйткені Мәсіх Өзінің ғибадатханасы үш күнде қайта тұрғызылатынын айтты. Егер сіз осы деректерді көруге құлықсыз болсаңыз, бұған, құлықсыз әрі қайта туылмаған жүректе болуы мүмкін мәселелерден тыс, екі негізгі себеп бар. Бірінші мәселе — сіз пайғамбарлық Сөзге тарихтың қайталанатыны тұрғысынан келуге құлықсызсыз. Сіз историцизмді ұстанбайсыз. Екінші мәселе — Құдай Сөзінің ішінде жазылып қалдырылған рәміздік сөздерді Құдай Сөзі арқылы қолдана алмау. Осы пайғамбарлықтардың бәрінің басталуы ақырын айқындайды, әрі олар әрдайым жай ғана қайталанатын тарихтарды ғана емес, одан әлдеқайда көп нәрсені де айқындайды.

Киелі кітап біз Киелі Рухтың ғибадатханасымыз дейді, ал тән ғибадатханасы қырық алты хромосомадан тұрады. Осы қырық алты хромосоманы зерттейтін ғалымдар бізге жиырма үш еркектік хромосома мен жиырма үш әйелдік хромосоманың айқыш пішіндес ақуыздың айналасына оралғанын хабарлайды.

Даниял он екінші тарауда өзара байланысты үш уақыттық пайғамбарлық бар; олардың біріншісі киелі халықтың күшінің бытыратылуына сілтейді, ал бұл Леуіліктер жиырма алтыншы тараудағы «жеті уақытты» білдіреді. Олар арқылы орындалған киелі халықтың күшінің бытыратылуы екі мың бес жүз жиырма жыл болды, алайда Даниял он екінші тарауда сол кезеңнің тек соңғы жартысы ғана аталады. Онда айтылған жариялаудың нені білдіретінін Даниял түсінбегені бейнеленеді.

Сонда мен өзен суларының үстінде тұрған, зығыр киім киген әлгі кісінің оң қолы мен сол қолын көкке көтеріп, мәңгі тірі Құдаймен ант еткенін естідім: бұл бір уақытқа, уақыттарға және жарты уақытқа созылады; ал қасиетті халықтың күшін бытыратып шашу тамам болған кезде, осының бәрі де аяқталады. Мен естідім, бірақ түсінбедім; сонда мен: «Уа, тақсыр ием, мұның соңы не болмақ?» — дедім. Даниял 12:7, 8.

Даниялдың он екінші тарауы 1798 жыл болған ақыр заман кезінде мөрі ашылатын хабарды бейнелейді. Бұл үзіндіде Даниял сол тарихтағы даналардың негізгі нышаны болып табылатын Уильям Миллерді білдіреді. Әуелі Миллер Леуіліктер жиырма алтыдағы екі мың бес жүз жиырма жылдық пайғамбарлыққа жетеленді, ал жетінші және сегізінші аяттарда ол екі мың бес жүз жиырма жылдық бытыраудың Құдайдың Өз халқын бытыратып жіберуі екені анық айқындалған ақиқатпен үйлесуі тиіс даналарды білдіреді.

Егер осының бәріне қарамастан Маған құлақ аспасаңдар, онда күнәларың үшін сендерді жеті есе артық жазалаймын. Қуаттарыңның тәкаппарлығын сындырамын; аспандарыңды темірдей, жерлеріңді жездей етемін. Леуіліктер 26:18, 19.

Ежелгі Израилдің «тәкаппарлығы» — оларға Құдайды өздерінің Патшасы ретінде қабылдамай, оның орнына адам патшаны таңдауға рұқсат етілгені еді. Олардың құлаудың алдында жүретін тәкаппарлығы (Нақыл сөздер 16:18) — өздерін айналасындағы пұтқа

табынушы барлық патшалықтардай етуді қалауы болды. Әуелі солтүстік патшалықтың, содан кейін оңтүстік патшалықтың аластатылуы тиісінше б.з.д. 723 жылы және б.з.д. 677 жылы биліктің (патшаның) бытыратылуы болды.

Миллер Даниялдың он екінші тарауының алдыңғы аяттарында мөрі ашылған білімнің артуын түсінген данышпандарды білдірді, ал жетінші және сегізінші аяттарда ол Құдай халқының бытырап-шашылуының екі мың бес жүз жиырма жылымен байланысты бір мың екі жүз алпыс жылдың арақатынасын түсінбейтін тұлға ретінде көрсетілген. Даниял Адвентизмнің соңындағы Құдай халқын, сондай-ақ Адвентизмнің басындағы Миллерді бейнелейді. Адвентизмнің соңында да дәл сол қиындық бар, өйткені Адвентизм Миллердің «жеті уақыт» жөніндегі түсінігін ысырып тастағандықтан, олар бір мың екі жүз алпыс жылды тек Қараңғы ғасырлар ретінде ғана айқындауға мәжбүр болды. Соңғы кездегі данышпандардың шешуі тиіс мәселесі Даниял мен Миллер көрсеткен мәселеге ұқсас болды. Неліктен жеті уақыттың орнына үш жарым уақытты бейнелеу үшін Леуіліктер жиырма алтының терминологиясы қолданылған?

Миллер бұл түйткілді ешқашан толық үйлестіре алған жоқ, алайда 1856 жылы соңғы «жаңа пайғамбарлық нұр» ешқашан аяқталмаған алты мақаладан тұратын топтамада ұсынылып, онда жеті уақыт Құдайдың тура мағынасындағы Израилін таптап-жаншыған пұтқа табынушы Римнің үш жарым жылын, содан кейін рухани Израилді таптап-жаншыған папалық Римнің үш жарым жылын бейнелейді деп айқындалды. Жеті жылдан кейін адвентизм жеті уақытқа қатысты бүкіл нұрды мүлде теріске шығарып, бұл түйткілді ақыр замандағы данышпандар үшін 1989 жылға дайындады; сол кезде, Даниял 11:40-та сипатталғандай, бұрынғы Кеңес Одағын білдіретін елдерді папалық пен Америка Құрама Штаттары swept away етті.

Миллерге берілген алғашқы жарық 1863 жылы қабылданбай тасталды, ал осы мәселеге қатысты соңғы жарық Хайрам Эдсон тарапынан сол алты мақалада берілді. Ол мақалалар тоқтатылды, әрі жеті жыл (заман) өткен соң, осыдан бірнеше жыл бұрын орынды түрде Бабылдың қыздары деп танылған пұтқа табынушы шіркеулерге еліктеу үшін қазіргі Израилдің күші шетке ысырылды. Леуіліктер жиырма алтыдағы жеті заман пайғамбарлық ілім ретінде сүріну тасы болды, әрі ежелгі Израилдің Саулдың өздеріне патша болып билік етуін қалауымен бейнеленген тәкаппарлығы қайталанды. Иса аяқталуды басталуымен көрсетеді.

Даниял кітабы 508 жылы «күнделіктінің» алып тасталуынан басталатын бір мың екі жүз тоқсан жылдық пайғамбарлықпен бірге бір мың үш жүз отыз бес жылдық пайғамбарлықты да айқындайды. «Күнделіктінің» алып тасталуы 538 жылы папалық биліктің көтерілуіне пұтқа табынушы Римнің көрсеткен қарсылығының жойылуын білдіреді. 538 жылы папалық билік жер тағына отырғызылғанға дейін отыз жылдық өтпелі кезең болды, содан кейін қалған бір мың екі жүз алпыс жыл 1798 жылы аяқталады. Бір патшалықтан келесі патшалыққа етуді білдіретін осы отыз жыл папалық биліктің Киелі кітап пайғамбарлығындағы алтыншы патшалықтың 1798 жылы жер тағына отырғызылуына алып баратын соңғы жылдарын айқындайды. Бір мың екі жүз тоқсан жылдық пайғамбарлықтың

бастауы, сол пайғамбарлықтың соңы да солай ететіні сияқты, Киелі кітап пайғамбарлығындағы бір патшалықтан Киелі кітап пайғамбарлығындағы келесі патшалыққа өтуді айқындайды.

508 жылы «күнделіктінің» жойылуынан басталған бір мың үш жүз отыз бес жылдық пайғамбарлық 1843 жылы аяқталады.

Күн сайынғы құрбандық жойылып, қаңыратып кетіретін жиіркеніш орнатылған уақыттан бастап бір мың екі жүз тоқсан күн өтеді. Күтіп, бір мың үш жүз отыз бес күнге жеткен адам бақытты. Даниел 12:11, 12.

Мың үш жүз отыз бес жыл туралы пайғамбарлық 1843 жылы аяқталды, ал Даниял бұл пайғамбарлықтың орындалуын «күткендер» жарылқанатынын айтады. Уайт қарындас мұны былай дейді.

«1843 және 1844 жылдары көрінген нәрселерді көрген көздер бақытты. »

«Хабар берілді. Ал бұл хабарды қайтадан жариялауды кідіртуге болмайды, өйткені уақыт белгілері орындалып жатыр; аяқтаушы іс атқарылуға тиіс. Қысқа уақыт ішінде ұлы іс жүзеге асады. Жақында Құдайдың тағайындауымен бір хабар беріліп, ол қатты айқайға ұласады. Сонда Даниял өз үлесінде тұрып, өз куәлігін береді.» Manuscript Releases, 21-том, 437.

Сондықтан мың үш жүз отыз бес жылдық пайғамбарлықтың басталуы пұтқа табынушылық дінінен папалық дінге өту кезеңін айқындайды, сол арқылы протестантизмнен миллериттік протестантизмге өту кезеңін де айқындайды.

Адвентизмнің іргелі шындықтарын теріске шығаратын сол адвентистер Миллериттер ұсынған барлық уақытқа қатысты пайғамбарлықтарды, тіпті Даниял 8:14-тегі екі мың үш жүз жылды да, теріске шығарады. Олар бұл шындықты оп-оңай жоққа шығаруы мүмкін, бірақ бұл шындықтың рас екендігін қисынды түрде көрсетуге болады; алайда менің қазіргі ойым басқа, сондықтан осы мақаланы қорытындылауға ұмтылғанымызда, әзірге бұл мәселені қоя тұрамын.

Б. з. д. 677 жылы Яһуданың «даңқты жерінің» бытыратылуы Даниял 8:13, 14-тегі «әскердің» тапталуын бейнелейді және қазіргі даңқты жердің, яғни Америка Құрама Штаттарының, орнауына нұсқайды. Сол аяттардағы екі мың үш жүз жыл б. з. д. 457 жылы басталды және «қасиетті орынның» тапталуын білдіреді.

Сонда мен бір әулиенің сөйлеп тұрғанын естідім; және басқа бір әулие сөйлеп тұрған әлгі белгілі әулиеден: «Күн сайынғы құрбандыққа, қаңыратып кетіретін күнәға, сондай-ақ киелі орынды да, жасақты да таптатуға беретін осы аян қашанға дейін созылады?» — деп сұрады. Сонда ол маған: «Екі мың үш жүз күнге дейін; содан кейін киелі орын тазартылады»,— деді. Даниял 8:13, 14.

Б.з.д. 677 жыл мен б.з.д. 457 жыл — Құдай халқы мен Құдайдың киелі үйінің арақатынасымен байланысқан даталар. Құдай 1844 жылғы 22 қазанда әскерді де, киелі үйді

де бір уақытта қайтадан біріктірді. Б.з.д. 677 жыл мен б.з.д. 457 жылдың арасындағы екі жүз жиырма жыл Құдайдың нұрдың артуын білдіретін бір нышан белгіні орнататын кезеңін бейнелейді. 1844 жылғы 22 қазанда үшінші періштенің нұры келді, киелі үйдің нұры жарқырай бастады, әрі сол нұрды жариялайтын әскер де сонда болды.

Шайтан мен Мәсіх жүргізген үшқырлы соғысты айқындайтын пайғамбарлық желінің аясында 1611 жылғы King James Bible жарыққа шықты. Дәл екі жүз жиырма жыл өткен соң, 1831 жылы, Уильям Миллер өз хабарын алғаш рет жариялады:

«Тоғыз жыл бойы Уильям Миллер өз хабарын шіркеулерге жеткізуге тиіс екеніне сенімді болды; бірақ ол, жақында келетін Құтқарушы туралы қуанышты хабарды беделі танылған бір өкілетті тұлға жариялар деген үмітпен, күтті. Осындай күту арқылы ол хабардың ақиқаттығын ғана дәлелдеді; олардың тірі деген аты бар еді, бірақ олар тез өліп бара жатты. 1831 жылы Миллер пайғамбарлықтар туралы өзінің алғашқы баяндамасын жасады». Steven Haskell, *The Seer of Patmos*, 77.

Құдай Киелі кітапты жасау үшін пайдаланылған қасиетті де дұрыс түпнұсқа мәтіндерді сақтап қорғады. Содан кейін Ол 1611 жылы Өзінің Киелі кітабын жарыққа шығарды. Бұдан соң Ол Киелі кітаптың өз ішінде табылып, одан туындатылып және онда бекітілген ережелерді қолданып, бірінші періштенің хабарын жеткізетін бір хабаршыны көтерді. 1831 жылы Миллердің хабары ресмилендірілді, дәл сол сияқты Мәсіхтің тарихындағы хабар Жакия Шомылдырушы арқылы ресмилендірілгендей, әрі әрбір реформаторлық қозғалыстағы хабар қалай ресмилендірілсе, солай. Миллердің хабары, яғни соттың ашылуын жариялайтын бірінші періштенің хабары, екі жүз жиырма жылдық пайғамбарлық уақыт мерзімін қолдану арқылы тікелей қуатталады. Бұл Киелі кітап пайғамбарлығындағы алтыншы патшалықтың — Америка Құрама Штаттарының — басындағы ескерту хабары болды.

1996 жылы Future for America қызметі басталды, ал 1989 жылы мөрі ашылған үшінші періштенің хабары — папалықтың өлімге соқтырған жарасының жазылуын және жуық арада келетін жексенбілік заңды айқындайтын хабар — The Time of the End атты журналда жарияланды. Адвентизмнің соңындағы хабар, оның басындағы хабар қалай ресми түрде қалыптастырылған болса, дәл солай ресми түрде қалыптастырылды. Басында бұл хабар уақытқа негізделіп, Құдай Сөзінің ішінде қамтылған ақиқаттардың одан арғы дамуын білдірді. 1996 жылы, 1776 жылы Америка Құрама Штаттары құрылғаннан кейін екі жүз жиырма жыл өткен соң, Адвентизмнің соңындағы хабар ресми түрде қалыптастырылып, үш періштенің хабарларының одан арғы дамуын білдірді.

Киелі кітаптағы пайғамбарлықтың алтыншы патшалығының тарихындағы республикалық мүйіз бен протестанттық мүйіздің қатарлас тарихын қарастырғанымызда, протестанттық мүйіздің кім екені және кім еместігі дұрыс түсінілуге тиіс.

Өзіңді Құдай алдында мақұлданған, ұялуға мұқтаж емес, ақиқат сөзін дұрыс түсіндіретін қызметкер ретінде көрсетуге тырыс. Ал арам да бос сөздерден аулақ бол; өйткені олар барған сайын көбірек құдайсыздыққа бастайды. 2 Тімотеге 2:15, 16.

